

Minä luen sinulle -kampanja (2017)

Suunnittele ja toteuta lukuhetki!

**Tietoa ja vinkkejä oppilaitoksille ja
vammais- ja vanhustyön yksiköille**

Hyvä lukija,

tämä pieni opas tarjoaa sinulle vinkkejä, kuinka tuottaa maahanmuuttajien lukuhetki iäkkäille ja kehitysvammaisille ihmisille. Opas liittyy Minä luen sinulle -kampanjaan, ja on suunnattu erityisesti maahanmuuttajien opettajille sekä vammais- ja vanhustyön työntekijöille.

Lukuhetki – yhteinen hetki

Minä luen sinulle -lukuhetki tuo yhteisen lukuilon äärelle iäkkäät ja kehitysvammaiset ihmiset. Lukuhetkien teemana on satavuotias ja monikulttuurinen Suomi. Lukuhetki on lähtökohta kokemusten jakamiselle elämästä Suomessa ennen, tänään ja tulevaisuudessa.

Selkokirja - yhteinen lukuilo

Selkokirja on avain tietoon ja lukuelämyksiin. Selkokirjaa on helpompi ymmärtää kuin tavallista yleiskielistä kirjaa. Selkokielinen lukuhetki mahdollistaa lukemisen ja kohtaamisen ilon kielellistä haasteista huolimatta!

Selkokieli - yhteinen kieli

Arviolta joka kymmenes suomalainen tarvitsee selkokieltä. Selkokieltä tarvitsevat monet iäkkäät ja muistisairaavat ihmiset sekä kehitysvammaiset henkilöt. Selkokielestä hyötyvät myös maahanmuuttajat, jotka opiskelevat suomen kieltä.

Minä luen sinulle - yhteinen kampanja

Minä luen sinulle -kampanja tehdään yhdessä. Kampanja on osa Suomi 100 -juhlavuotta, ja sen järjestää Kehitysvamma-liiton Selkokeskus. Kampanjan tavoitteena on edistää kulttuurien kohtaamista sekä maahanmuuttajien suomen kielen oppimista ja kotoutumista.

Toivotan kaikille mukavia lukuhetkiä ja hyvää itsenäisyyden juhlavuotta!

Minna Salonen, Selkokeskus

1. Miksi Minä luen sinulle -lukuhetki?

Minä luen sinulle -lukuhetki on maahanmuuttajien sekä iäkkäiden ja kehitysvammaisten ihmisten yhteinen luku- ja keskusteluhetki. Se tarjoaa mahdollisuuden jakaa omia kokemuksia ja unelmia elämästä satavuotiaassa Suomessa. Kohtaaminen tuo iloa ja uusia elämyksiä kaikille!

Maahanmuuttajat

Lukuhetki tarjoaa mahdollisuuden:

1. lukea, puhua ja kuunnella suomen kieltä autenttisessa vuorovaikutustilanteessa
2. tutustua selkokirjoihin, Selkosanomiin ja muihin selkoaineistoihin, mikä voi edistää omatoimista lukuharrastusta
3. tutustua suomalaisen hyvinvointi-yhteiskunnan järjestämiin palveluihin
4. kokeilla ohjatusti vapaaehtoistoimintaa vammais- tai vanhustyössä
5. jakaa kokemustietoa oman lähtömaan kulttuurista ja yhteiskunnasta!

Iäkkäät ja kehitysvammaiset ihmiset

Lukuhetki tarjoaa mahdollisuuden:

1. kokea lukuelämyksiä, jotka eivät ehkä onnistu ilman toisen ihmisen apua
2. virkistyä, piristyä ja rentoutua
3. jakaa omia muistoja elämästä Suomessa maan historian eri vaiheissa
4. jakaa kokemustietoa suomalaisesta kulttuurista ja yhteiskunnasta tänään
5. tutustua selkokirjoihin, Selkosanomiin ja muihin selkoaineistoihin

2. Näin valmistaudut lukuhetkeen

Minä luen sinulle -lukuhetki ei ole mahdollinen ilman oppilaitosten ja vammais- ja vanhustyön yhteistyötä. Näillä vinkeillä pääsette yhdessä alkuun.

Opettajalle

- Ota opiskelijat suunnitteluun mukaan! Anna opiskelijoille tehtäväksi kartoittaa, mitä sopivia lukupaikkoja oppilaitoksen läheisyydestä löytyy. Tue opiskelijoita tarpeen mukaan yhteydenotossa.
- Lainatkaa kirjastosta erilaisia selkokirjoja. Huomaat pian, millainen selkokirja sopii parhaiten opiskelijoiden kielitaidon tasoon.
- Pyydä opiskelijoita lukemaan ääneen otteita selkokirjoista toisilleen. Tutustukaa yhdessä kampanjan selkokielen ääneen lukuohjeeseen.
- Tuntivinkki: pyydä opiskelijoita kertomaan, millä tavoin iäkkäisiin ja kehitysvammaisiin ihmisiin suhtaudutaan heidän lähtömaissaan, ja millaista tukea yhteiskunta tarjoaa.

Vammais- ja vanhustyön työntekijälle

- Sovi yhdessä työtoverien kanssa, kuka toimii yhteyshenkilönä oppilaitoksen suuntaan, ja ketkä toimivat avustajina lukuhetkessä.
- Pohdi, mitkä teemat kiinnostavat ja tuovat iloa teidän asiakkaille. Vapaaehtoiset ääneenlukijat osaavat tällöin valita asiakkaita kiinnostavia selkoaineistoja lukuhetkeä varten.
- Kokoa sopivankokoinen ryhmä lukuhetkeä varten. Liian suuresta ryhmästä tulee helposti levoton etteä pysty huomioimaan osallistujia yksilöllisesti.
- Varaa lukuhetkeä varten rauhallinen tila, jossa voi lukea ilman häiriöitä. Orientoi asiakkaat lukuhetkeen, ja kerro, mistä lukuhetkessä tapahtuu.

3. Näin toteutat lukuhetken

Seuraavat vinkit on suunnattu selkokirjan tai muu selkoaineiston ääneen lukijalle. Opettaja voi käydä maahanmuuttaja-opiskelijoiden kanssa vinkit läpi etukäteen ennen lukuhetkiä. Opiskelijoita varten käytettävissä on oma selkokieline lukuohje.

Vinkkejä ääneen lukijalle

- Ole oma itsesi. Lukuhetki ei ole esiintymis- tai suoritustilanne, vaan vuorovaikutustilanne. On kuitenkin luonnollista, jos sinua jännittää.
- Ole läsnä. Rauhoita ajatuksesi muilta asioilta ennen lukuhetkeä. Sinun läsnäolosi on lahja toiselle ihmiselle.
- Lue riittävän hitaasti. Älä kuitenkaan hidasta lukemista luonnottomasti.
- Muista pitää taukoja. Osoita selkeästi, milloin uusi kappale tai luku alkaa. Kertaa tarpeen mukaan.
- Hyppää tarpeen mukaan tekstin yli. Kaikkea ei tarvitse lukea, jos teksti on mielestäsi liian pitkä tai hankala kuulijoille tai sinulle itsellesi.
- Puhu selkeästi. Käytä tuttuja sanoja ja vältä pitkiä lauseita.
- Osoita, että huomioit lukuhetken osallistujat. Katso kuulijoita aika ajoin, kun luet heille ääneen.
- Voit kysyä, mitä kokemuksia lukuhetken osallistujilla on kirjan aiheesta. Kerro myös omista kokemuksistasi!

4. Selkokieli ja selkoaineistot

Mitä on selkokieli?

Selkokieli on suunnattu ihmisille, joilla on vaikeuksia lukea tai ymmärtää yleiskieltä. Selkokieli on suomen kielen muoto, joka on mukautettu sisällön, sanaston ja rakenteen osalta luettavammaksi ja ymmärrettävämmäksi kuin yleiskieli.

Miksi selkokieltä tarvitaan?

Jokaisella ihmisellä on oikeus ymmärrettävään tietoon. Jokaisella ihmisellä on myös oikeus lukuelämyksiin, jotka avartavat arkea. Selkokieli auttaa selkokieltä tarvitsevia ihmisiä tiedon saamisessa, lukemisessa, omien ajatusten ilmaisemisessa ja osallistumisessa.

Missä selkokieltä käytetään?

Selkokieltä käytetään kirjoitetussa kielessä kuten selkokirjoissa, esite- ja verkkoteksteissä sekä videoissa ja animaatioissa. Selkokieltä voi puhua niin arkikeskusteluissa kuin erilaisissa ohjaus- ja opetustilanteissa.

Selkosanomat

Selkosanomat on selkokielinen ajankohtaislehti, jota Selkokeskus julkaisee. Lehdessä julkaistaan selkokielisiä uutisia kotimaan ja ulkomaiden tapahtumista, urheilusta, viihteestä, kulttuurista ja arkipäivän asioista. Lehti ilmestyy 20 kertaa vuodessa. Tutustu myös verkkolehteen!

→ selkosanomat.fi

Selkokirjat

Selkokieliset tieto- ja kaunokirjat tarjoavat sekä tietoa että lukuelämyksiä. Kysy selkokirjoja omasta kirjastostasi!

→ *Selkokirjatietokanta:*

<http://selkokeskus.fi/selkokirjallisuus/selkokirjat/selkokirjatietokanta/>

→ *Selkokeskuksen kirjakauppa*

<http://selkokeskus.fi/tuote-osasto/uutuudet/>

→ *Selkokieliset verkkokirjat (Papunet)*

<http://papunet.net/pelit/tietoa-ja-tarinoita>

Omat ideat ja oivallukset

Kuvat: Kaisa Kaatra, Ann-Britt Pada sekä Suomi 100 -aineistot